

Адыгэ Республикэм и Мафэхэр ФедерациемкӀэ Советым

индустриальнэ паркхэм яре-
зидентхэмрэ гӀэорышӀэкло
компанихэмрэ ильэси 7-м те-
лытагъу хэбзэлэхъ фэгъэкло-
тэныгъэхэр афашыщтых, —
хигъэунэфыкыгъ Адыгеим и
Лышхъэ.

Тхьаклушынэ Аслъан зэри-

щэкӀох

рэ агробизнес-
инкубаторым ипро-
ект чыплэ гъэ-
нэфагъэ ащ ща-
убытыгъ. Рес-
публикэм ипро-
мышленнэ амал-
хэм яхыплӀгъэ
пхэмбгъум Ады-
геим ипредпри-
ятие пэрытхэм
яхыплӀгъэ кы-
бархэр рагъотэ-
щтых. Экспози-
цием чыплӀшхо
щаубыты ювели-

лытагъу Фе-
дерациемкӀэ Со-
ветым зэхэ-
сыгъо илагъ.
Адыгэ Респу-
бликэм и Лыш-
хъэ сенаторхэм
апашхъэ кы-
щыгушылагъ.
Тхьаклушынэ
Аслъан кӀэзэ-
рӀгъуогъэхэм
Адыгеим фэгъэ-
хыгъуу кӀа-
филотагъ, ичы-
опс-климат

Урысые Федерацием и Фе-
деральнэ ЗӀукӀэ Федерацием-
кӀэ и Совет и ТхьаматӀу Ва-
лентина Матвиенкэм Адыгеим
и Лышхъэу Тхьаклушынэ Ас-
лъан, Адыгэ Республикэм и
Къэралыгъо Совет — Хасэм
и ТхьаматӀу Владимир Нарож-
нэм, Адыгеим ыцӀӀӀэ Феде-
рациемкӀэ Советым хэтхӀу Хьоп-
сэрыкӀо Муратрэ Вячеслав
Шверикасрэ адырилӀгъэ зӀукӀэ-
гъумкӀэ лӀфтхьабзэхэр рагъэ-
жыагъэх.

ФедерациемкӀэ Советым и
ТхьаматӀу хьакӀэхэм шуфӀс
кӀариhi, Адыгэ Республикэм
и Мафэхэм язэхӀӀӀӀ дӀгъоу

публикэм и
Лышхъэ
джащ фӀдӀу
Валентина
Иван ыпхъуми
лӀфтхьабзэхэм
ахӀӀӀӀӀӀӀ
пстӀуми уры-
сые парламен-
таризмэм и
МафӀӀӀӀ аф-
гушылагъ. НӀу-
жым Тхьаклу-
шынэ Аслъан
Адыгэ Респу-
бликэм и Ма-
фэхӀу Феде-
рациемкӀэ Со-
ве-

лӀфт зӀӀӀӀӀӀӀӀ, лӀфыгъоу
зытегушылӀхэрэм мӀхъанӀшхо
зӀӀӀӀӀ ыкӀи унашъоу аштагъэ-
хэр игъоу зӀӀӀӀӀӀӀ хигъэ-
унэфыкыгъ.

Тхьаклушынэ Аслъан Ва-
лентина Матвиенкэм зӀӀӀӀӀӀӀ
риуагъ Адыгеим ыналӀ кы-
зӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, республи-
кӀэр ФедерациемкӀэ Советым
кышгэгъӀӀӀӀӀӀӀӀ апӀрӀу амал
кызыӀӀӀӀӀӀӀӀ фӀшӀ. Рес-

тым щыкӀохэрэм кӀадыхӀӀы-
тагъуу кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ зӀӀӀӀӀ
гъагъэм республикэм игъӀхъа-
гъэхэм нӀуасӀэ зафишынӀу
игъоу афилӀӀӀӀӀ.

Экспозицием хӀхъӀ турист,
рекреационнӀ амалӀу респу-
бликэм илӀхэм, экономикӀемкӀэ
гъӀхъагъуу ышыгъэхэм яхы-
плӀгъэ видеоматериалы. Аг-
рар секторым гъӀхъӀгъӀ шъхъа-
лӀу илӀхэм, хӀгъӀгъумкӀэ апӀ-

рӀу Еутых Асе илӀшлагъэхэм.
МыекӀопӀэ културӀэм фӀгъӀ-
хыгъӀ пкыгъохӀу ащ ышыгъӀ-
хэм, ижъ-ижъыжъкӀӀӀ агъӀфе-
дӀштыгъӀ хъапшыпхэм, шакло-
хэм агъӀфедӀштыгъӀ лӀшӀхэм
Валентина Матвиенкэм шӀо-
гъӀшӀӀӀӀӀӀӀ нӀуасӀэ зафи-
шыгъ.

КӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ зӀӀӀӀӀхӀ
нӀуж Урысые Федерацием
ишӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кыдыхӀ-

гъӀхъӀгъӀ шъхъаӀу илӀхэм нӀ-
уасӀэ афишыгъэх.

ПромышленнӀ производствӀэм
хӀхъоньгъӀ зӀӀӀӀӀӀӀӀӀ Адыгеир
мы аужырэ ильӀс-
хэм ЮФО-м пӀрытныгъӀ щы-
зылыгъхэм ащыщ. 2007-рӀ ильӀс-
ым кышгэгъӀӀӀӀӀ республи-
кэм иэкономикӀэ инвестициеу
кыхӀхъагъӀ фӀдитӀукӀӀ хӀ-
хъуагъ, сомӀ миллиарди 140-рӀ
ар хъуӀгъӀ. ФӀдиплӀым ехъукӀӀ
нахыӀӀу Адыгеим унӀхэр ща-
тыгъӀ — квадрат метрӀ мин
300-м нӀс ар мӀхъу. Республи-
кэм иэкономикӀэ иотраслӀ
шъхъаӀӀхэм зӀу ащыщ агро-
промышленнӀ комплексыр. БлӀ-
кыгъӀ ильӀсым, 2007-рӀ ильӀс-
ым егъӀшӀагъӀмӀ, мӀкӀу-мӀ-
щым гъомылапхӀэр фӀдӀи 2,5-кӀӀ
нахыӀӀу кышгӀахыжыгъ.

— ЫпӀӀӀӀ лыкӀӀӀӀӀӀӀ
республикэм ишыкӀӀгъӀ пстӀур
зӀӀӀӀӀӀӀ. Республикэм
иэкономикӀэ хӀхъоньгъӀ егъӀ-
шыгъӀӀӀӀӀ индустриальнӀ
паркхэм ягъӀпсын анахъуу
мӀхъанӀ зӀттыхэрэм ащыщ. Мы

амалхэм, ащ
чыплӀу ыубы-
тырӀм, иоб-
щественнӀ-по-
литикӀэ лӀф-
хэм язытет,
социальнӀ-
экономикӀэ
лӀӀӀӀӀӀӀ

лӀӀӀӀӀӀӀ, республикэм иин-
женер инфраструктурӀ зӀгъӀ-
ушъомбгъуӀгъӀнӀр — энергиер
нахыӀӀу кӀӀӀӀӀӀӀ псӀуа-
лӀӀӀӀ, гъогухэр, псырыкӀуа-
плӀхэр гъӀпсыгъӀхэр анахъуу
аналӀ зытырагъӀӀӀ лӀӀӀӀӀӀ-
хэм ащыщых. Тхьаклушынэ Ас-
лъан зӀрӀхигъӀунэфыкыгъӀмкӀӀ,
ыпашхъӀ ит лӀфыгъохэр зӀкӀӀ
республикэм ежъ-ежыӀрӀу зӀ-
шуиыхы шӀоигъоу ыуж ит. Гу-
щылӀм пае, 2013-рӀ ильӀсым
гухӀӀ гъӀнӀфагъӀ зилӀ феде-
ральнӀ программӀу «Урысы-
ем и Къыбл» зыфилӀӀӀӀ игъӀ-
цӀкӀӀӀ зӀраухыгъӀм епхыгъуу
федеральнӀ бюджетым кыхъӀ-
кӀӀу Адыгеим щагъӀпсырӀ, лӀӀ-
ныкӀуитӀури зыхӀӀӀӀӀӀ про-
ектхэм апае мылӀкоу кӀаӀукӀӀ-
рӀр процент 70-кӀӀ нахъ макӀӀ
хъуӀгъӀ. Ау гухӀӀ гъӀнӀфагъӀ
зилӀ федеральнӀ программӀ-
хэм республикӀэр кӀахӀӀӀӀӀ
ары нылӀп проектшхӀхэр шуа-
гъӀ кытӀу агъӀцӀкӀӀӀӀӀ зальӀ-
кыштыр.

— ФедерациемкӀэ Советым
икомитетхэм ялӀфшӀӀӀ кыды-
хӀӀытагъуу республикӀемкӀӀ
зигъо лӀфыгъохэм язӀшӀӀӀхын
шъуишъыпкӀуу шъукызырӀӀӀ-
лӀӀӀӀӀ фӀшӀ сызӀрӀшъу-
фӀразер шъуаслӀ шӀӀоигъу.

(ИкӀлух я 2-рӀ
нӀкӀубгъом ит).

**АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу.**

Ащ нэмыкIэу Адыгэ Республикэм, кьалэхэу Ростов-на-Дону, Шьачэ зэрэзэлылэ-сыхэрэ мэшлоку гьогухэм цыфхэр нахыбгъу ащызэрэащэнхэмкIэ, анэхэу зыгъэпсэфыгъо мафэхэм туристхэм атегъэпсыхьэгъэ мэшлокухэр зеклонхэмкIэ ищыкIэгъэ амалхэр зехьэгъэнхэ зэрэфаем Къумпыл Мурат игугъу кьышылгъэхэ. Зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэм а гупшысэр ашIогъэшIэгъоныгъ ыкIи ащ ахьщэ кыкIэклонэу алытагъ, ау ащ икбюу егупшысэгъэн фаеуи кьалуагъ. Урысыем имэшлоку-гьогухэм ялыкIоу Владимир Лецишиным мэшлокухэр зэрэзеклоштхэ картэр зехагъэ-

Адыгеим и Премьер-министрэ республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышIырэм ехьылIэгъэ докладыр ФедерациемкIэ Советым къыщишыгъ

Адыгэ Республикэм и Мафэхэр Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлүкэ ФедерациемкӀэ и Совет зэрэщыкӀохэрэм кыдыхэлъытагъэу мэлъыфэгъум и 26-м ФедерациемкӀэ Советым экономикэ политикэмкӀэ и Комитет изегъэушӀомбгъугъэ зэхэсыгъоу шылагъэм Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэрэ республикэм икыулыкӀухэм ялӀыкӀохэмрэ хэлэжыагъэх. Адыгэ Республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ епхыгъэ юфыгъохэм, республикэм кӀахилъхъэгъэ гупшысэхэм атегушылагъэх. ФедерациемкӀэ Советым и Комитет итхаматэу Юрий Нееловым зэхэсыгъор зеришагъ. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ доклад шъхӀалэр кышылыгъ.

Къумпыл Мурат республикэм, Адыгеим гъэхьэгъэ шъхалэу, хэхьоныгъэ ышлынымкIэ амалэу илэхэм сенаторхэр ацигъэгъозагъэх.

— Адыгеир непэ Урысыем и Кыбылэ ишъольырэу псынклэу хэхъоныгъэ зышлэхэрэм, экономикэмклэ амалысхохэр зилэхэм ащыщ. Чылопсымклэ амалышлэхэр зэрэтилэхэм, тичлыгухэр гъэбжьаульэу зэрэщытхэм, чычлэгъ байныгъэ заулахэмклэ промышленнэу запасхэр зэрэтилэхэм япхыгъэу республикэм изэкономикэ хэхъоныгъэ зэрэрагъэшыщт лъэныкъохэр кыхахыгъэх. Ахэм зэу ащыщ туризмэр, — хигъэунэфыкыгъ Къумпыл Мурат.

Мы аужырэ ильэсхэм та-
дэжэ къеклорэ туристхэм яп-
чэагэ лъэшшу хэ-
хуагэ. Ильэсэ 7-м
кыклоцл ахэм яп-
чэагэ фэдитлүкэ
нахыбэ хуугэ.
2015-рэ ильэсым
иклэххэм уарыгуа-
эмэ, турист нэб-
гырэ мин 360-рэ ти-
республикэ къекло-
гэагэ. Хабзэм икы-
лыкхуэхэм инвестор-
хэмрэ туристхэмрэ
ячыклагэ инфра-
структурэ афыз-
хэцэгэным иамал-
хэр зэрэхьэх: ав-
томобиль гоугхэр,
электроэнергиеэр зэ-
рыклорэ линиэхэр,
газрыкыанлэхэр,
псырыкыанлэхэр агэпсыгэх.
А гухэльхэм сомэ миллиард-
и 4 фэдиэ аплэагэхьагэ.

Ау Адыгеим инфраструктурэ тапэки зегъэушьомбгъугъэ-

нымкӓ федеральнӓ ӓпылӓгум фӓныкьошт. Адыгӓ Республикӓм и Премьер-министрӓ мылӓзныкьомкӓ гупшысӓ заул кхӓхильхӓгӓ. Республикӓм икхӓбзӓ ӓшӓхӓтетхӓм яшлшкӓ, республикӓм исоциальнӓ-экономикӓ хӓхӓоныгӓ, туристхӓм ячӓгӓгӓ зыкӓгӓӓзтыгӓ-ным, инвестициехӓр нахыбӓу кыхӓлхӓханхӓм ахӓр фӓлорышӓштых. Ащ фӓдӓ гупшысӓ-хӓм ащышых экономикӓ шӓольыр хӓушхӓафыкыгӓм игунапкӓхӓу Мыекьопӓ районым щӓгӓнӓфагӓхӓм ахӓлӓзыхӓжынхӓмкӓ амалу шылӓхӓм ахӓллӓнхӓр, Мыекьопӓ районым ипсӓулӓхӓмрӓ кӓлӓу Мыекьуалӓрӓ япсыубытыплӓ, ямагистральнӓ псырыкьуапӓ яшын ухыгӓзыр, регион мӓ-

хьянэ зилэ автомобиль гьогу «Адыгэкъал — Бжъэдыгъухьабл» зыфилорэр федеральнэ гупчэм имыльку хэгъэхьажьыгъэныр.

үцонэу игъо къафильэгъугъ.

— Инвестиционнэ площадкэһэр республикэм зэрэщыиз-хэчагэхэм емылтыгыгэу турист кластерым тапэклэ ушьюомбгун зильэкыштыр юфгыгэу зигугу кэътшыгэхээр зэшлэхыгэ зыхүхэклэ ары ны-

“ Мы аужырэ ильэсхэм таджэ къеклорэ туристхэм япчагэ лъэшэу хэхьуагь. Илъэси 7-м къеклоцл ахэм япчагэ фэдитүклэ нахыбэ хьугьэ. 2015-рэ илъэсым иклэххэм уарыгьуазэмэ, турист нэбгырэ мин 360-рэ тиреспубликэ къеклогьагь. Хабзэм икьулыкьухэм инвесторхэмрэ туристхэмрэ ячыклэгэ инфраструктурэ афызэхэщэгъэным иамалхэр зэрахьэх: автомобиль гьогухэр, электроэнергиер зэрыклорэ линиэхэр, газрыкьуаплэхэр, псырыкьуаплэхэр агъэпсыгэх. А гухьэлхэм сомэ миллиарди 4 фэдиз апэлуагьэхьагь. **”**

Іәп, — ариуагъ сенаторхэм Адыгэ Республикэм и Премьер-МИНИСТРЭ.

Федеральнэ ведомствэхэм
яллыкдохэмрэ сенаторхэмрэ ку-
рортэу «Лэгбо-Накъя» хэхь-
ныгъэ ышлынмккэ амалышхохэр
зэрилэхэр ыккы афэлэкыштым-
ккэ кыдэлэнхуэ зэрэхъазырхэр
зэхэсыгмэ кыщалауагъ. Ащ
даклоу предложениеу кыхы-
гъэхэм язэшлохынккэ loфгы
заулэмэ аналэ атырарагъэдзагъ,
чэзыл-чэзылоу loфхъабзэхэр

СТВЭ агъэхьышт документхэм
ягъэхьазырын агъэпсынклэнэу
игъо къафальэгугъ.

Къумпыл Мурат зэхэсыгъом хэлэжыгэхэм «тхашъуегъэлсэу» ариуагъ республикэм илофыгъохэм анаэ къазэратырадзгъэм, ахэм язэшлохынкIэ къазэраделэгэхэм афэшI. Джигъ фэдэу амалэу илэр къызыфыгъэфедзэ. Адыгеим ахэр къэкIон-

хэу, ичлѳѳс дахэ зэрагъэлъэгъу-
нэу, туризмэм хэхъоныгъэ егъэ-
шыгъэнымкIэ стратегиеу кы-
хахыгъэр зэрэтэрэзым шыхъат
фэхъунхэу кыыригъэблэгъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Мафэхэр ФедерациемкӀэ Советым зэрэчыкӀохэрэм кыды-хельытагыу джыри зы зэхэс-гъо мы мафэм шыагъ. Федера-циемкӀэ Советым федеральнэ лофэмкӀэ, регион политикэмкӀэ, чыпӀэ зыгъэлорышӀэжынынкӀэ ыкӀи Темырым илофыгъохэмкӀэ

шэгээним епхыгээ юфыгыгхэм атегушылагэх. МФЦ-м исетьхэм Адыгеим лъэшэу зызэрэщашомбгуггэр мыщ шыхагэунэфыкыг. Мы аужырэ илгээхэм кыаколл фэди 5-клэ нахыбэу МФЦ-м фэлэ-фашлэхэр афиггэцэклагэх. 2014 — 2015-рэ илгээхэм МФЦ-м исетьхэр зэхэщэггэнхэм ыкы ахэм лол ашлэным сомэ миллиони 150-м еху пэуаггэхыаг. Ащ шыщэу сомэ миллион 15-р федеральнэ гупчэн кытлупшыг. Ау МФЦ-м псынклэу хэхьонныгээ зеришлэрэм епхыггэу ашлэшлэлэ чыплэхэу кыалэхэм чыжыэу апэлудзыггэхэм Интернетыр икыо зэралымылэсырэм ыкы связымклэ яканалхэр зэрэзэщыкыохэрэм япхыгээ юфыггохэр кыызэрэуцуггэхэр кэзнэфагэх. Компаниеу «Ростелекомым» игыоу зерилгэгуггэм тетэу сенаторхэр Адыгеим ипджеложение — республикэм ипсэулэхэм связым линияклэху джырэ шапхэхэм адистэхэрэр ашыггэпсыггэнхэмклэ псэолгышын-монтаж лэшлэнхэм язэхэщэнклэ амалэу шылэхэр зэггэшлэггэнхэм япхыгээ предложение хэлплагэх.

Федерациемкӓ Советым аграр-гьомылӓпхӓ политикӓмкӓ ыкӓ чыопсым игьӓфедӓнкӓ ыкӓ Комитет зӓхӓсыгьоу иӓгьӓм лӓжӓӓкӓлӓпхӓмрӓ Адыгь Республикӓм иӓгрӓпромыслӓнӓ комплекс ипсӓуӓлӓпхӓмрӓ ошӓухӓм ашӓуӓхьумӓгьӓнхӓмкӓ шӓгьӓн фаехӓм щӓтегьушыӓгьӓх. Мы иӓфьгьомкӓ Адыгь Республикӓм мӓкьу-мӓщымкӓ иминистрӓу Юрий Петровыр кьӓгушыӓгь. Ащ лӓжӓӓкӓлӓпхӓр нахьбӓу ошӓухӓм ашӓуӓхьумӓгьӓнхӓмкӓ ыкӓ дзӓ кьулыкьухьу гидрометеорологиемкӓ ыкӓ тыкьӓзыуцухьӓр дунаим имониторингкӓ Федеральнӓ кьулыкьум кьыфӓлорышӓлӓхӓрӓр техникӓкӓ нахь дӓгьоу уӓлшыгьӓнхӓмкӓ федеральнӓ бюджетым чыщ ахьӓд тӓдз джыри гидрометеорологиемкӓ ыкӓ тыкьӓзыуцухьӓр дунаим имониторингкӓ Федеральнӓ кьулыкьум кьыфыхӓгьӓкӓлыгьӓным ехьылӓгьӓ иӓфьгьом хӓлпӓнхӓу игьӓу афильӓгьуӓгь. Джӓщ фӓдӓу республикӓм мӓкьу-мӓщымкӓ ыкӓ Министерствӓ гидрометеорологиемкӓ правовой льӓпсӓу шыӓлӓхӓм джыри ахӓлпӓжьыгьӓн фаеу ылытыӓгь.

**АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу.**

Сурэтхэр А. Гусевым тыхыгьэх.

ШІЭНЫГЪЭ ЗЭХЭСЫГЪУ

Цыфышлум идахэ алуагъ

Мэлыльфэгъум и 21-м гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институту Т. КІэращэм ыцІэ зыхьырэм ШІэныгъэ Советым имэфэкІ зэхэсыгъо шылагъ.

Ар педагогикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, мы институтым икыдэгъэкІэкІо отдел ипашэу Цуекъо Алым кызыхьугъэр ильэс 75-рз зэрэхьугъэм ыкІи адыгабзэм къешІэкІыгъэ Іофыгъо зэфэшхьафхэм афэгъэхьыгъагъ.

МэфэкІым хэлэжыгъэх институтым илофышлэхэр, хьакІэхэр, юбиларым иныбджэгъухэр, илахьыл гупсэхэу илэкъо шыцхэр.

Зэхэсыгъор шлуфэс гуцылэкІэ кызылуиыхыгъ ыкІи зерицлагъ филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу, шІэныгъэ институтым идиректорэу **Бырсыр Батырбий**.

— Хабзэ зэрэхьугъэу, зыныбжыкІэ ыкІи зилофшлагъэкІэ зытефэхэрэ тилофышлэхэм мыщ фэдэ зэхэхьэхэр афэтэшых, — кылуагъ ащ. — МэфэкІым готэу, зигъо Іофыгъохэм татегуцылэ.

КІлэегъэдже-методистэу, шІэныгъэлэжъэу, цыфышлоу Цуекъо Алым Базрыкыо ыкІор уилофшлэгъуштыми, уицыхьэшлэгъуштыми, уигъунэгъуштыми укыгъэукуытэжыныгъэу зэрэчымытыр, зэрэгукъабзэр, зэрэхьалэлыр, зэрэзафэр, зэрэлофшлэкІо мыпшъыжыыр ильэс 40-у зишлэрэм нафэ кызырэфэхьугъэр ипсалэу шыкІигъэтхыгъ. Юбиларым псауныгъэкІэ, гъэхьагъэхэмкІэ, рэхьатыгъокІэ, унэгъо насып дахэкІэ фэлэлуагъ. ШІэныгъэ институтым иколлектив ыцІэкІэ шлуфэлэу гуцылэхэр зэрыт тхылымрэ ахьщэ шлухьафтынрэ ритыгъ.

АР-м гъэсэнэгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ Махьмудэ зэхэсыгъом хэлэжыагъ ыкІи зипэщэ министертствэм ыцІэкІэ нидэльфыбзэм изэгъэшлэн-ягъэшлэнкІэ Іофышхо зылэжыныгъэу,

гъэу, адыгабзэмкІэ тхылхэр зэхэсыгъэуцагъэу, ахэр зэкІэ еджакохэм ягъэшлэгъэнымкІэ методическэ Іэпылэгъухэр зытхыгъэу, илофшлэн гъогу зытеуцагъэм кышыкІэдзагъэу адыгабзэм гъунэ лъифэу, ащкІэ фэлэкІырэр ышлэу гъэсэнэгъэ системэм ильэсыбэрэ цылэжыагъэу, джы шІэныгъэмкІэ гъэзагъэу Іофшлэгъэ зэфэшхьафхэр кызылэкІырэ Цуекъо Алым ильэпкъ паемэ, укымыгъэукуытэжыныгъэу ылытагъ, «тхьауегъэпсэу» рилуагъ, гуцылэ фабэхэр зэрытхэгъэ тхылымрэ фигыэшошагъ.

ШІэныгъэ зэхэсыгъом кылотыкІын шъхьалэу «Лъэпкъ гъэсэнэгъэм иухъумаку» зыфилоу Алым ишылэныгъэ ыкІи итворческэ гъогу кІэзыгъэнчъэу кызышлотагъэр кышышлыгъ фило-

логие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, мы институтым бзэмкІэ иотдел илофшлэ шъхьалэу Ситымэ Сарэ.

Зэхэхьэм псалэу кІэкІэ зэгъагъэхэр кышашыгъ шІэныгъэлэжышхохэу Пэнэшъу Аскэр, Бэджэнэ Мурат, Мамый Руслэн, Ацумыжъ Казбек. Цуекъо Алым ежъ кыгъэшлагъэм иадыгабзэ зэрэфэлажъэрэр, зыфежъэрэ Іофыр гъунэм нигъэсэу зэригъэцакІэрэр, исэнэхьат шъхьалэу кІлэегъэдже-ныр пылухьанчъэу зэрэзэшлуиыхыгъэр, кІлэегъэдже кьодьер арымырэу, ар инэу тхыгъэу епІоныр зифэшшошэ дэдэу зэрэщытыр, ильэс 50-м адыгабзэм изэгъэшлэнкІэ фэшлэнэу шытэу зыгори кызырэрэзытыримыгъэнагъэр ахэм кІагъэтхыгъ. Илорэ ишлэрэ этефэжырэ цыфэу, шъхьэклафэр зы-

фэшъуашэу зэрэщытыр, шІэныгъэ тхыгъэ ыкІи тхылхэр бэу зэрилер кьалуагъ, иильэсхэм агъэразэу, игухэлхэр дахэу кІэкІэу ильэси 100-м нэсынэу фэлэлуагъэх.

МэфэкІ зэхэхьэм Алым илофшлэгъу бзылфыгъэ шІэныгъэлэжъэхэу Емтыль Разыет, Тутарыц Марыет, Цуекъо Нэфсэт, Тэу Нуриет, Нэхэе Саидэ, ШэкІо Мирэ псалэу кІэкІхэр кышчыралотыкІыгъэх. Ахэм зэкІэми кІагъэтхыгъэр Цуекъо Алым ицыфышлугъ, иадыгагъ, ихьалэл-гушлэузыгъ ыкІи илофшлэн гъунэнчъэу зэрэфэшпыкьэр, уцыфы пшлоигъомэ, Алым шысэ зытепхынэу зэрэщытыр, зыгорэкІэ бгъунджыгъэ горэ кыпхэфагъэми, ор-орэу ар зыдэшлэжыным ащ укызырэфигъэушчэрэр ары. Алым гъэсэнэгъэкІэ, шІэныгъэкІэ, цыфыгъэкІэ зэрэбаир кІагъэтхыгъ. Іофым ымыгъэшэнычъэу, сьидигъокІи щэлагъэ хэлъэу имурад инхэр зэрэзэшлуиыхэрэр кьалуагъ, фэхьохьугъэх. Институтым ипрофсоюз ипашэу, бзэмкІэ отделым илофшлэ шъхьалэу, шІэныгъэлэжъэу Биданэ-кыо Марзыет кІлэегъэдже-методистэу, шІэныгъэлэжъэу, нэмыкІ сэнэушыгъэхэри (орэд-кьэлон, усэн зыфэпшохтхэр) зыхэлъ Цуекъо Алым Адыгэ шІэныгъэ институтым иколлектив хэтхэм зэрякІасэр, лъытэныгъэ-шъхьэклафэ зэрэфашырэр кылуагъ, а зэкІэ гъэшлэныгъэр ильэсыбэм цыфхэм фишчытыкІэу ежъ Алым афырилэм кыкІэкІлуагъэу ылытагъ, шлоу цылэмкІэ фэлэлуагъ, зипэщэ

профсоюзым ыцІэкІэ ахьщэ шлухьафтын фишыгъ.

ЫпшъэкІэ кызырэхэдгъэщыгъэу, Цуекъо Алым Базрыкыо ыкІом ыкыш-шыпхьухэр, илэкъо шыц нахьыжъэу Цуекъо Уцужыкыо Хьисэ ыкІор, Цуекъо лэкъом кыыхащэгъэ бзылфыгъэхэр Іофтхьабзэм шылагъэх.

Цуекъо Алым ильэс 75-рз мэфэкІ фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъор зэрэклауагъэм, Алым пае псалэу кьашыгъэхэм, игъашлэ ильэпкъ фэгъэзагъэу зэрэпсэугъэм, зэкІэ кьэгущылагъэхэм зэрагъэрэзагъэр Цуекъо Мэдинэ кылуагъ. ШІэныгъэ институтым ипашэу Бырсыр Батырбий, коллективым, зэкІэ зэхэхьэм хэлэжыагъэхэм шлоу кьалогъэ пстэур Алым нэсынэу, шлу зыгу илхэми шлур сыдигъуи ягъогунэу кьафэлэлуагъ.

Зэльашлэрэ кІлэегъэдже-методистэу, шІэныгъэлэжъэу, гуманитар-ушэтэкІо институтым илофшлэу Цуекъо Алым кыфызэхэхьагъэхэу, кыфэулэу-гъэ пстэумэ Цуекъо лэкъом ыцІэкІэ Цуекъо Уцужыкыо «тхьашъуегъэпсэу» кьарилуагъ. Цыфыгъэ-адыгагъэм лъэпкъыр зэригъэпытэрэр, гъэсэнэгъэр, шІэныгъэр лъэпкъым напэ фэхьухэу, ар ыпэкІэ лъызыгъэ-кІуатэу ахэр зэрэщытым кІагъэтхыгъ, шлукІэ, дахэкІэ хэтэрэ адыги зэхэхьанэу, зэфэзынэу, псауныгъэ хэти цымыкІэнэу кьафэхьохьугъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр Іэшъынэ Асплан зэхэсыгъом кышытырихыгъэх.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Нахь пасэу пенсие зерафагъэуцурэ шыкІэр

Хэбзэгъэуцугъэм ыгъэнэфэрэ (бзылфыгъэхэмкІэ ильэс 55-рз, хьулыфыгъэхэмкІэ ильэс 60) пІалъэр къэмысыгъэу нахь пасэу пенсие афагъэуцун альэкІышт Іофшлэн зимылэу цыфхэу организациер шымылэжъ зэрашыгъэм е штатым кызырэ-шагъэкІагъэм апкъ кыкІэу кылуа-

гъэкІыгъэхэм ыкІи страховой стажэу хьулыфыгъэхэмкІэ ильэс 25-рз, бзылфыгъэхэмкІэ ильэс 20-м кышымыкІэу зиІэхэм.

Ащ фэдэ пенсие афэгъэуцугъэным кІэщакІо фэхьух цыфхэм лэжьапІэ ягъэгъотыгъэным пыл кьулыкьухэр ежъ цыфыр кызырэрэзэгъыгъэм тетэу страховой пенсие афэгъэуцугъэным ифитыныгъэу цыфым илэ хьуным фэшл пІалъэу къэнагъэр ильэситлум нахь мымакІэу. Ащ фэдэ зыхьукІэ, пенсие зыфагъэуцурэ ужым Іофшлэн зимылэу цыфыр учетым хагъэкІыжы.

ЗыцІэ къетІогъэ пенсиер агъэуцу цыфым икІэрыкІэу Іофшлэу зиублэжыкІэ е пенсие

фэгъэуцугъэным фэшл хэбзэгъэуцугъэм ыгъэнэфэрэ ныбжыыр кызыскІэ. Аужырэм фэдэ зыхьукІэ, страховой пенсие фагъэуцу ыкІи щэлэфэкІэ а пенсие лъэпкъыр раты.

ЯтІонэрэ зэнэкьокъур рагъэжыагъ

Зэрэ Урысыеу шырекІокІырэ зэнэкьокъоу «Интернет-2016-рэр тхьаегъэпсэу» зыфилоу Урысыем ПенсиехэмкІэ ифондрэ ПАО-у «Ростелекомымер» зизэхэщакІохэр ятІонэрэу мэлыльфэгъум и 15-м рагъэжыагъ.

Зэнэкьокъум хэлэжъэнхэ альэкІышт лэуж нахьыжыым иллыкІохэу Интернетыр зыгъэфедэхэрэр, джащ фэдэу компьютерым ежъ-ежырэу зыфэзыгъасэхэрэр ыкІи фэшкІэ зэхэщэгъэ компьютер курсхэр кьэзыухыгъэхэр.

Конкурсим гухэлъэу ыгъэнэфэрэ интернет хьытыур гъэфедэгъэнымкІэ еджэныр популяризацие шыгъэныр ыкІи лэуж нахьыжыым иллыкІохэм нахь яшыкІагъэу щыт интернет-ресурсхэр гъэунэфыгъэнхэр, джащ фэдэу цыфхэр зыгъэсэхэрэ порталэу www.azduka-interneta.ru зыфилорэм нахь зегъэушъомбгъугъэныр.

Зэнэкьокъум номинациш и:

— порталэу пшъэрыл кьыныр кызырэкІоу зэшлэхыгъэныр;

— Интернетыр сэ синыйбджэгъу ыкІи сІлэпылэгъу;

— Интернетыр — предприниматель, Интернетыр ыкІи цыфхэм Іофшлэн язытырэр зыфилэхэрэр.

Зэнэкьокъум епхыгъэ Іофшлэгъэхэр алахых 2016-рз ильэсым имэлыльфэгъу и 15-м кышыублагъэу чъэпыогъум и 9-м нэс. Зэнэкьокъум икІэухэр 2016-рз ильэсым ичъэпыогъу ыкІэхэм адэжъ зэфэхьысыжыныхэу агъэнэфагъ.

Шъугу кьэтэгъэкІыжы зыцІэ къетІогъэ апэрэ зэнэкьокъоу «Интернет-2015-рэр тхьаегъэпсэу» зыфилоу 2015-рз ильэсым имэлыльфэгъу и 22-м кышыублагъэу чъэпыогъум и 1-м нэсыфэкІэ рекІокІыгагъэм Урысые Федерацием ирегион 78-мэ, джащ фэдэу Республикэу Армением кьарыкІыгъэ Іофшлэгъэ 2000 зэрэхагъэлэжыагъэр.

Илъэси 115-рэ тешлагъ шындыжыхэм еджапэрэ тхакпэрэ арагъэшлэнэу заулагъэр. Мы юфым зилахышлэу хэзышыхагъэмэ ащыщ Трэхьо Лыу. Шэныгъэм иапэрэ лъэбэкъу къоджэдэхэм мэщытыр ары зыщадзыгъэр. Нэужым гурыт еджэпэ шгыпкъи ащ шагъэпсыгъ. Къуаджэм джырэкпэ дэт гурыт еджапэу N 24-р зашпыхъэр илъэс 30 хъугъэ. Ащ бэмышлэу тыщылагъ, ипашэу Жэнэ Светланэ гушыпэгъу тыфэхъугъ, ялофшлэн зэрэзыхащэрэм, кпэлэцпыхлэхэм шлэныгъэ куу арагъэгъотынымкпэ ашпэхэрэм тащигъэгъозагъ.

— Тиеджапэ щэу зэтет, зэтэгъэпсыхыгъ, ауужырэ шапхъэхэм адиштэу щыт. Непэрэ мафэм ехуыллэу гурыт еджапэм кпэлэеджэкпэ 244-рэ члэс. Мыгъэ нэбгыритфымэ еджапэр къауухыщт, зэтэгъэ къэралыгъо ушэтыным ахэм зыфагъэхъазыры. Тэхъутэмкпэе районми, республикэми ушэтын лофшлэнхэу къытфарагъэхъэрэр еджапэр къэзыухыхэрэм ренэу ятэгъэшых. Ушэтыныр атынмкпэ фитыныгъэ къязытырэ сочинениер тикпэлэеджакпэхэм дэгъоу атхыгъ, джаш фэдэу хысапымкпэ, урысыбзэмкпэ пэшлорыгъэш ушэтынэу атыгъэми шлэныгъэ дэгъухэр къыщагъэлъэгъуагъэх. Арышъ, тэгугъэ уахътэр къэсымэ, зэрифэшъуашэу экзаменхэр атынхэшъ, агукпэ къыхахырэ апшээрэ еджапэм члэхъанхэу. Ионыгъом и 1-м апэрэ классым нэбгырэ 21-рэ къычлэхъагъ. Мы ауужырэ илъэсхэм гурыт еджапэм къэкпэрэ сабыйхэм япчыгъэ хэпшыпкпэу зэрэхъуагъэм тегъэгъушлэ, — къытфелуатэ Жэнэ Светланэ.

Федеральнэ къэралыгъо гъэсэныгъэ шапхъэм тетэу я 6-рэ классым нэс кпэлэеджакпэхэр рагъаджэх. Ащкпэ ящыкпэ-гъэр экпэ ял, компьютерхэр классхэм ачлэтых. Информатикэмкпэ кабинетым компьютер 15 члэт, ащ нэмыкпэу ноутбукхэр, интерактивнэ доскэ ял. Кпэлэегъаджэхэр шэпхъакпэм

техъанхэмкпэ тпэкпэу къын къащыхъугъэми, АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкпэ и Министрствэ зэхичэрэ егъэджен зэфэшхъафхэр ялофшлэнкпэ лэпылэгъушхо къафэхъух. Программэр нахъ къын хъугъэми, лэныкпэ зэфэшхъафхэмкпэ кпэлэеджакпэхэм шлэныгъэ агъотынымкпэ ащ ишлуагъэ нахъ къакпэу еджапэм ипашэ елътэ. Ежъ-ежъырэу лоф зыдашлэжы, технологиякпэхэр къызыфагъэфедэхэзэ проект зэфэшхъафхэр къын къащымыхъоу зэхагъэузох.

— Тикпэлэеджакпэхэм шлэныгъэ куухэр ядгъэгъотынхэм сыдигъокпэ тыпыл. Тисабыйхэр нахъышлэу ыльэныкпэу къахэщых, предмет зэфэшхъафхэмкпэ олимпиадэхэм ахэлэжъэх, зэрифэшъуашэу заккыщагъэлъагъо. Ккыткпэхъухэрэ ныбжыкпэхэм яныдэлъфыбзэ ашлэным, ар агъэлъэпэным мэхъанэшхо етэт. Адыгабзэмкпэ кпэлэегъаджэхэу Мэзыужъэкпэ Шэмхъанрэ Лпэхъусэжъ Ккырымхъанрэ ащ ялахышлэу хэлъ. Мы предметхэмкпэ тикпэлэеджакпэхэм гъэхъэгъэшлэхэр ялэх, районым щызэхашэрэ олимпиадэм текпэныгъэ ренэу къыщыдахы ыкпэ республикэм зыщаушэтэ, — къытфелуатэ тигушыпэгъу.

Шэпхъакпэхэм къызэрэдальтэу, егъэджен сыхъатхэм ахэмылытагъэу кпэлэеджакпэхэм яшлэныгъэхэм ахагъахъо. Эко-

Еджапэр игъэхъагъэхэмкпэ къахэщы

логием, спортым, духовнэ-нравственнэ гъэсэныгъэм ыкпэ нэмыкпэ лэныкпэхэмкпэ лоф адашлэ. Кпэлэеджакпэхэр агукпэ нахъ зыфэшхъэхэ лэныкпэхэр къыхахы. Анахъэу зыпылхэр ныбжыкпэхэм яхэгъэу шлу ягъэлъэгъуэныр ары. Мыщкпэ гъэхъагъэхэр ялэх, еджапэр ушэтыпэ площадкэ ашлэнэу пылтых. Къуаджэм икпэлэпугъэхэу Трэхьо Лыу, Цэй Ибрахымэ ыкпэ Мамый Ереджыбэ ясаугъэтхэр еджэпэ кпэцпым дэтых. Джаш фэдэу Хэгъэгу зоохом текпэныгъэ къыщыдэ-зыхыгъэхэм афэгъэхыгъэ аллее шагъэпсыгъ. Текпэныгъэм и Мафэ ихэгъэуэфыкпэны мы мафэхэм зыфагъэхъазыры.

Краеведением ыльэныкпэ-кпэ кпэлэеджакпэхэм яшлэныгъэхэмкпэ къахэщых. Илъэс къэс мыщкпэ районым ыкпэ республикэм щызэхашэрэ зэнэкпэуым хэлэжъэх, текпэныгъэ ыкпэ хэгъэуэфыкпэры чыплэхэр къыдахых. Гъэрэкпэ Ккыблэ федеральнэ шольпырым щызэхашэгъэ зэнэкпэуым шындыжы кпэлэеджакпэхэр Адыгеим ыцлэ-кпэ хэлэжъэгъагъэх ыкпэ хэгъэуэфыкпэры чыплэ къыщыдахыгъагъ. Орэд къэлонымкпэ,

къэшъонымкпэ нэмыкпэ лэныкпэхэмкпэ кружокхэр еджапэм щызэхашагъэх. Кпэлэеджакпэхэм сэнаушыгъэу ахэлъым зегъэушъомбгъуэгъэным фэшл кпэлэцпыхлэ-зихэхъогъу спортивнэ еджапэм, кпэлэцпыхлэхэм гъэсэныгъэ тедзэ зышарагъэгъотырэ Гупчэм, культурэм и Унэ зэзэгъыныгъэ адырпэу лоф къадашлэ.

Шындыжы гурыт еджапэм икпэлэеджакпэхэр спортымкпэ къахэщых. Гушыпэм пае, район ыкпэ республикэ спартакиадэм Шындыжы гурыт еджапэм спортсменхэм анахъ гъэхъэгъэ дэгъухэр гъэрэкпэ шашыгъэх. Еджапэм ибаскетбольнэ командэу С. Трахъом зэхышэ-гъэр экпэми зэлъашлэ. Ныбжыкпэхэм яшлэныгъэ зыщыхагъэхон альэкпыхт тхыледжэ-плэ зэтэгъэпсыхыагъэ еджэ-пакпэм хэт, ащ зэгъафэгъэу, класс-классэу зэтеуыгъэу тхылхэр члэлых. Кпэлэцпыхлэхэм зыфэе литературэр мыщ члэгъуатэ. Шаплэу еджапэм хэтми игугъу къэтымышын тпэкпыхтэп. Ар хъоо-пщаоу, къэбзэ лъабзэу щыт, ищыкпэ-гъэ лэмэ-псымэхэр члэтых. Нэбгыри 150-рэ ащ члэфэ. Унэгъо

лужьухэм ыкпэ гъот макпэ зилэхэм къарыкпыхгъэ ныбжыкпэ 89-р ыпкпэ хэмылэу агъашхэ.

Шындыжы гурыт еджапэм лоф щызышлэрэ кпэлэегъаджэхэм ясэнэхъат хэшпыхлэу фырылэу щыт. Зэгурылоныгъэ азыфагу илъэу кпэлэеджакпэхэм шлэныгъэу арагъэгъотыштым пылтых. Зы унэгъо лужьум фэдэу зедэлэжыых. Арын фае мы еджапэр дахэкпэ, дэгъукпэ адрэхэм къазыкпыхъырэрэ.

Нэпсэу Заурбий гурыт еджапэм илъэс 40-рэ лоф щышлагъ, бэмышлэу «АР-м изаслуженнэ кпэлэегъадж» зыфилорэ щытхъуцлэр къыфагъэшъошагъ. Джаш фэдэу цлэ лъаплэу «Общэ гъэсэныгъэм илофышлэ гъэшлуагъ» зыфилорэр нэбгыри-щымэ къалэжыгъ, еджапэм лоф щызышлэрэмэ азыныкпэом апшэрэ квалификационнэ категориэ ял.

Егъэджен-пуныгъэ лэныкпэомкпэ пащэм игуадзэхэу Абрэдж Заирэрэ Мырзэ Светланэрэ ялофшлэн зэрифэшъуашэу зэрагъэцакпэрэр Жэнэ Светланэ къыхыгъэщыгъ. Пэублэ классхэмкпэ кпэлэегъаджэхэу Талъэкпэ Гошнагъо ыгукпэ къыхыгъэ сэнэхъатым ищылэныгъэ рипхыгъэу сабыйхэм апэрэ шлэныгъэр арагъэгъоты, Лэупэкпэ Мирэ илъэс 40 хъугъэу кпэлэеджакпэхэм ахэт. Непэ пенсием щылэхэу, ау еджапэм бэ фэзышлагъэхэу Батмэн Разыет, Талъэкпэ Разыет, Бэгугъэ Симэ джаш фэдэу шлукпэ еджапэм ипашэ ягугъу къышпыхъ. Нахъыжъхэм акпэрыплъызэ, пэублэ классхэмкпэ кпэлэегъаджэу Хъакпэмыз Мулитэт лоф ешлэ. Районым икпэлэегъаджэ анахъ дэгъур къызыщылъэгъошт зэнэкпэуым мыгъэ хэлэжъагъ, ащ зэрифэшъуашэу зыккыщыгъэлъэгъуагъ.

Нэмыкпэ гурыт еджапэхэм афэдэу мыщы кпэлэегъаджэ ныбжыкпэхэр имакпэх. Арышъ, хэушхъафыкпыхгъэ программэм къыдыхэлъытагъэу еджапэр къэзыухыхэрэм кпэлэегъаджэ сэнэхъат арагъэгъоты.

Гъэмафэр къэсы, Тэхъутэмкпэе район администрациемрэ гъэсэныгъэмкпэ гъэлорышлэ-пэмрэ кпэлэцпыхлэхэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо агу кынэжыным пае къатэфэрэр экпэ ашлэ. Илъэс къэс гурыт еджапэм лагерь къыщызэлъахы, кпэлэеджакпэхэм ясэнатушыгъэ хагъахъозэ, шлуагъэ къыпыхлэу яуахътэ зэрагъэкпэцпым пылтых.

Шындыжы гурыт еджапэм щеджэхэрэм щысэ зытырахын бэу ял. Къоджэ еджапэр къэзыухыгъэ нэбгырэ пчыагъэ цыфцлэрыло хъугъэ, къоджэдэхэм ямызакпэу, Адыгеири ахэм арагъушхо. Непэрэ мафэм еджапэм щеджэхэрэми, лоф щызышлэхэрэми ягъэхъагъэхэр лъагъэкпэцпых. Хабзэ зэрэхъугъэу, ахэр ыпэкпэ дахэкпэ, дэгъукпэ къахэщынхэм фэлэжъэщтых.

ПАТЫКПЭ Анет.

ЦИФХЭР ЫКИИ ХЭБЗЭУКЪОНЫГЪЭХЭР

ЛъэсрыкӀохэр, гъогухэм шъуащысакъ!

Водительхэмрэ лъэсрыкӀохэмрэ гъогурыкӀоным-кӀэ шапхъэхэр зэраукъохэрэм, лъэсрыкӀохэр зэпырыкӀыпӀэхэм тэрэзэу зэращыземыкӀохэрэм къахэ-кӀэу гъогухэм тхьамыкӀэгъуабз зэратехъухэрэр лъэшэу гукъау.

2016-рэ ильэсым иапэрэ квартал гъогогъу 29-рэ Адыгэ Республикэм игъогухэм тхьамыкӀагъохэр атехъухагъэу агъэунэфыгъ. Къалэу Мыекъопэ — гъогогъу 15-рэ, Мыекъопэ районым гъогогъуи 7-рэ тхьамыкӀагъохэр гъогухэм щатехъухагъэх, Кошхъэблэ, ТэхъутэмыкӀое, Джэджэ районхэм ащыщ лъэсрыкӀо тӀуритӀумэ гъогурыкӀонымкӀэ шапхъэхэр аукъуагъэх. Нэбгыри 8 тхьамыкӀагъохэм ахэкӀодагъ, нэбгырэ 22-мэ улагъэхэр атещагъэ хъугъэ. ЛъэсрыкӀо зэпырыкӀыпӀэхэм тхьамыкӀэгъо 12

атехъухагъ. ЛъэсрыкӀохэм ялажьэкӀэ тхьамыкӀэгъо 13 къэхугъ, нэбгыри 6 ахэм ахэкӀодагъ, нэбгыри 8-мэ улагъэхэр атырашагъэх. ЛъэсрыкӀохэм агу къэдгъэкӀыжы тшӀоигъу гъогурыкӀонымкӀэ шапхъэхэм яа 4-рэ пункт диштэу лъэсрыкӀо гъогухэм атетхэу, ахэр щымылэхэ зыхъукӀэ, гъогубгъухэм аготхэу зэрэзекӀонхэ фаер.

ЛъэсрыкӀохэр транспортэу къаклорэм агупнэ фэгъэзагъэу клонхэ фае. ШӀункӀ хъугъэу гъогубгъум готхэу клонхэ зыхъукӀэ, нэфынэ къэзытырэ пкыгъохэр лъэсрыкӀохэм алыгъынхэ фае.

ЗэпырыкӀыпӀэ зымылэ чӀыплэхэр зэпачынхэм ыпӀэкӀэ транспортыр къэблэгъагъэмэ, урамыр зэпырачынкӀэ шынагъомэ е мышынагъомэ зэрагъэшӀэн фае. ЗэпырыкӀыпӀэ зымылэ чӀыплэхэр зэпачыхэ зыхъукӀэ транспортэу къаклорэм пэрыоху фэхъухэ, транспортыр къэблэгъагъэмэ зэрамыгъашӀэу, ошӀэ-дэмышӀэу автомобиль горэм ыкӀогъу кы-кыкӀыхэу, къамылгъэхуэу гъогум зэпырыкӀыхэ хъуштӀэп. Ящы-лэныгъэкӀэ шынагъо зэрэщымылэр зызэрагъашӀэкӀэ арынылӀп гъогум зызэпырыкӀынхэ фаер. Мобильнэ телефоным рыгушылэхэзэ зэпырыкӀыпӀэр зэпачынэу щытӀэп.

ЛъэсрыкӀохэм ялажьэкӀэ гъогухэм тхьамыкӀагъохэр къатемыхъуханхэм тегъэпсыхьагъэу, Адыгэ РеспубликэмкӀэ МВД-м и УГИБДД ипашӀэ илэгъэ зӀукӀлэгъум щызэхэгъэу-цогъэ протоколым ия 7.3-рэ пункт диштэу мэлыльфэгъум и 25-м кыщегъэжыагъэу и 29-м нэс лӀфхъабзэу «ЛъэсрыкӀу» зыфилорэр Адыгэ Республикэм щызэхашӀэ.

А мафэхэм гъогу-патруль къулыкӀум инарядхэм ахэтхэм анахъэу аналэ зытырагъэтыщтыр гъогухэм тхьамыкӀагъохэр къащымыхъунхэр, гъогурыкӀонымкӀэ шапхъэхэр амыукъонхэр, водительхэу лъэсрыкӀохэр блэзымыгъэкӀыхэрэр кыхагъэщынхэр ары.

Водительхэмрэ лъэсрыкӀохэмрэ, гъогухэм шъуащысакъ!

Полицием иподполковникэу ПИАТЫКЪО Ичрам.

КӀэуххэр зэфажысыжыгъэх

Мэлыльфэгъум и 20-м сыхъатыр 17.00-м кышчы-ублагъэу 19.00-м нэс республикэм ишӀолгыр профилактическэ лӀфхъабзэу «ЛъэсрыкӀу» зыфилорэр шыкӀуагъ. ЛъэсрыкӀохэр зыхафэхэрэ гъогу-транспорт хъугъэ-шлагъэхэр нахъ макӀэ шӀыгъэнхэм ар фӀлорышлагъ.

АР-м хэгъэгъу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ и Министерствэ и Обще-ственнэ совет хэтхэр лӀфхъабзэм хэлэжыагъэх. Ащ изэхэщӀэнкӀэ ГИБДД-м икӀулыкӀушӀэ 59-рэ, наряд куп 17 агъэ-нэфагъ.

Сыхъати 4-м кыкӀоцӀ гъогу-рыкӀоным ишапхъэхэр уцогъу 56-рэ аукъуагъэх, ащ щыщэу

лъэсрыкӀом гъогу рамытыгъэу — 7, ежъ лъэсрыкӀохэм шапхъэр амыгъэцӀагъэу — 29-рэ.

Цыфым щынэгъончъэу гъогур зыщызӀэпичышт чӀыплӀэу лъэсрыкӀо зэпырыкӀыпӀэр щытын фае. Водительхэр ащ кызысыкӀэ, скоростыр ыгъэмэ-кӀэнэу е, ищыкӀагъэмэ, къэу-цупӀэнышъ цыфыр блигъэкӀы-

нэу щыт. Машинэ зезыфэхэрэр анахъ зыщысакъынхэ фаер кӀэлэцӀыкӀу гъогуналцӀэм лут зыхъукӀэ ары. Охътэ шӀункӀым ыкӀи урамыр дэгъоу кызы-щымынэфыхэрэм нэфынэр къэзытырэ пкыгъохэр бгъэфедӀэнхэу щыт.

ЛъэсрыкӀоными щынэгъоу зекӀуакӀэхэр къахэфэх, шъхахынагъэм кыхэкӀэу «зебрэм» нэмысхэу гъогур зэпачы.

Къэралыгъо автоинспекцием джыри шъугу къегъэкӀыжы гъогурыкӀоным хэлэжъэрэ пстэуми лъэсрыкӀо зэпырыкӀыпӀэхэм сакъыныгъэ кызы-щыхагъэфӀэнэу.

тӀысыплэхэр шӀокӀ имылэу агъэфедӀэхэмэ ауплӀэкӀугъэх. АхэмкӀэ хэукъоныгъэ 34-рэ кыхагъэщыгъ, водительхэм административнэ пшъэдӀэкӀыжъ атыралхъагъ.

Республикэм и Къэралыгъо автоинспекция джыри зэ цыфхэм агу къегъэкӀыжы кӀэлэцӀыкӀухэр щынэгъончъэу машинэхэмкӀэ зэрацӀӀэнхэм фӀшӀ хэушъхафыкӀыгъэ тӀысыплэхэр ахэм арымытхэу е бгырыпхымкӀэ имыпхагъэу водителыр къызагъэуцукӀэ тазырӀэу сомэ мини 3 зэрэрагъэтыщтыр.

ЦыфӀэу рулым лусым ежъ имызакъоу, ащ кыдыдисымкӀи пшъэдӀэкӀыжъ ехы. Арышъ, сакъыныгъэу хэлгыр нахъ ыгъэлэшышн фае. Гъогур щынэгъончъэу щытыныр водительхэм япшъэрылх.

Сакъыныгъэр агъэлъэшышн фае

ГъогурыкӀоным щынэгъончъэным, кӀэлэцӀыкӀухэр зыхэфэхэрэ хъугъэ-шлагъэхэр къэмыгъэхъугъэнхэм, ахэм ащыухъумэгъэнхэм афӀшӀ мэлыльфэгъум и 21-м Адыгэ Республикэм ичӀыпӀэхэм пӀшӀорыгъэшъ лӀфхъабзэу «КӀэлэцӀыкӀу тӀысыпӀ» зыфилорэр ащыкӀуагъ.

лӀфхъабзэм АР-м и Къэралыгъо автоинспекция икӀулыкӀушӀэ нэбгырэ 59-рэ хэлэжыагъ, ахэр куп 14 хъуштыгъэх.

ПӀшӀорыгъэшъ лӀфхъабзэм пшъэрылх шъхаӀэу илагъэр кӀэлэцӀыкӀухэр щынэгъончъэу зэрацӀӀэнхэмкӀэ гъогурыкӀоным ишапхъэхэр водительхэм амыукъонхэр ыкӀи кӀэлэцӀыкӀухэу гъогухэм атекӀуадӀэхэрэм, шӀобжхэр зытешагъэ хъухэрэм япчъагъэ нахъ макӀэ шӀыгъэныр ары.

АР-м и Къэралыгъо авто-

Тхьамафэм ихъугъэ-шлагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ и Министерствэ кызырритырэмкӀэ, мэлыльфэгъум и 18-м кышчыгъэжыагъэу и 24-м нэс республикэм бзэджэшӀэгъэ 75-рэ щызэрахъагъ.

Ахэр: цыфым ыпкыны-лынэ шӀобж хылылэхэр тыра-щагъэхэу 1, хъункӀэн бзэджэ-шлагъэу 1, тыгъуагъэхэу 30, гӀэлцӀагъэ зыхэлъ бзэджэшӀэгъи 9, машинэр рафыжыагъэу 1, нэмыкӀхэри. Экономикэм ыльӀэныкӀокӀэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъуи 8-рэ аукъуагъ. Бзэджэшлагъэ зезыхъэгъэ нэбгырэ 61-рэ агъэунэфыгъ, зэха-

фын альӀэкӀыгъэр процент 50-м ехъу.

Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шӀэгъи 6 къатехъухагъ. Ахэм нэбгыри 2 ахэкӀодагъ, нэбгыри 4-мэ шӀобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кӀэрысхэу водитель 48-рэ къаубытыгъ, гъогурыкӀоным ишапхъэхэр гъогогъу 3352-рэ аукъуагъэу кыхагъэщыгъ.

Ильэси 3,6-рэ хъапсым чӀэсышт

Ильэсэу тызхэтэм ипӀэублэм Мыекъопэ районым ипоселкэу Каменноостскэм дэт унэм бзэджашӀэр ихыи, ащ илыгъэ пкыгъо зэфӀэшъхафхэр ритыгъулыкӀыгъэх.

Зэрарыр сомэ мини 7-м ехъугъ. Мыщ епхыгъэу хэбзэ-ухъумӀокӀо къулыкӀухэм уголовнэ лӀф кызыӀэуахыгъ.

Полицием илӀфышӀэхэм оперативнэ лӀфхъабзэхэр рагъӀэкӀокӀэхэзэ зэрагъэунэфыгъэмкӀэ, шъхангъуупчъэ лухыгъэмкӀэ бзэджашӀэр псӀэуплэм ихыагъ. ХэбзэухъумакӀохэм лӀфышхоу ашлагъэм ишъуагъэ-

кӀэ, хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэр агъэунэфын, нэужым къаубытын альӀэкӀыгъ. Ар мы поселкэ дэдэм щӀэпсӀэу. БзэджашӀэм ытыгъугъэр зӀэкӀэ зыем ратыжыгъ. Хъулыфыгъэм бзэджэшлагъэ зэрэзери-хъагъэр хыкумым ыгъэунэфыгъ, ильэси 3,6-рэ хъапсым чӀэсынэу пшъэдӀэкӀыжъ тыри-лхъагъ.

ХэбзӀахъхэр ытыштыгъэхэп

МӀкъумӀэщ хызмӀэтым епхыгъэу лӀф зышӀэрэ унэ фирмэм ипашӀэ хэбзӀахъхэр икӀу фӀдизэу зэримытыштыгъэмкӀэ агъэмысэ.

УплӀэкӀунэу зэхашагъэхэм ауж ащ фӀдэ зэфӀахысыжъхэр ашӀыгъэх АР-м хэгъэгъу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ и Министерствэ экономикэ щынэгъончъэ-нымкӀэ ыкӀи къольхъэ тын-лы-хыным пӀшӀуекӀогъэнымкӀэ иотдел икӀулыкӀушӀэхэм.

КызырӀэхагъэщыгъэмкӀэ, предприятием ипашӀэ ышӀэзэ хъакулахъ декларацием къэбар нӀпцӀхэр ритхэщтыгъэх, НДС-р ыкӀи ахъцэ фӀдэу кы-лӀкӀэхъагъэр нахъ макӀэ ышӀыштыгъэх. ЗӀкӀэмкӀи хэбзӀахъэу ымытыгъэр сомэ миллиони 2-м ехъу.

УплӀэкӀунхэм ауж оператив-никхэм материалэу къалӀкӀэхъагъэхэр следственнэ къулыкӀухэм афагъэхыгъ. Бэ те-мышӀэу уголовнэ лӀф кызы-лӀахыгъ. Хэбзэгъэуцугъэм кы-зырӀӀӀытӀэрэмкӀэ, хэбзӀахъхэр ытынхэм зыщызгъэзыехэрэм, декларацием къэбар нӀпцӀ изытхэхэрэм ильэси 2-м нэс хъапс къахын альӀэкӀышт. Мы уахътэм ехъулӀэу следствием лӀфыр зэхифыгъ ыкӀи хыку-мым лӀкӀигъэхъагъ. Ащ унашъоу ышӀырэм елытыгъэшт пред-приятием ипашӀэ пшъэдӀэкӀы-жъэу рагъэхыштыр.

БзэджашӀэхэр къаубытыгъэх

Адыгеим ичӀыпӀэ зэфӀэшъхафхэм арыт офисхэм ыкӀи тучанхэм ятыгъуагъэхэр кыхыгъэщыгъэнхэм фӀшӀ мӀзэу заулэм кыкӀоцӀ республикэм иполией-скхэм оперативнэ-лхыхъун лӀфхъабзэхэр рагъӀэкӀокӀыгъэх. Ащ ишъуагъэкӀэ бзэджашӀэхэр агъэунэфынхэ альӀэкӀыгъ.

Мэлыльфэгъум и 20-м ТэхъутэмыкӀое районым щыпсӀэу нэбгыри 3 къаубытыгъ, нэбгыритӀур ыпӀэкӀэ хъапсым чӀэсыгъэх. Ахэм япсӀэуплэхэр кызы-лхыхъухэм, атыгъугъэхэм ащышхэр, джаш фӀдэу бзэджэшлагъэр зэрахъанымкӀэ агъэфедэ-гъэ пкыгъохэр къарахыгъэх. Полицейскхэм зэрагъэунэ-

фыгъэмкӀэ, блӀэкӀыгъэ ильэсым ишӀкӀогъу мӀзэу кышчыгъэжыагъэу бзэджэшӀэ купым хэтхэр республикэм ит сатыушӀыпӀэ 20 фӀдизмэ ятыгъуагъэх. Мы уахътэм зэхӀфынхэр макӀох.

АР-м хэгъэгъу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ и Министерствэ ипресс-къулыкӀу.

Зэо лыыгъачъэм ипчэгъу итыгъ

Хэгъэгъу зэошхом лыхъужьныгъэ щызезыхъагъэу, щытхъум иорденищ зышъуашъу, къуаджэу Пэнэхэс щыщэу Шхъахъумэдэ Мэсхъудэ Нэхъу ыкьор къызыхъугъэр илъэси 100 хъугъэ.

Мэсхъудэ мэкъумэщ унэгъо къызырэкъо кыхъухъагъ. Ицыкълугъом къыщегъэжъагъэу еджэным фэагъэу щытыгъ, ау унагъом амал зэримылэм кыхъэкълэу класси 7 нахъ къыухыгъэп. Унагъом лэпылэгъу фэхъуным пае лэф ышлэн фэагъэ ыкълэ Краснодар дэт нефтэзаводым кълугъэ. Тлэкълрэ ащ лутыгъэу, слесарь сэнэхъатыр нэужым къызлэкыгъахы, илъэси 5 лэф ришлагъ. Етланэ ичылэ кыгъэгъэжы, колхозым, тхъуш заводым, пхъэшъхъэ-мышъхъэ къэгъэкълплэм ащылэжъагъ.

Хэгъэгъу зэошхом къызежъэм, бэдзэогъу мазэм дзэм дащыхэрэм Мэсхъудэ ахэтыгъ. Заом занкълэу лугъэхъан ыкълэ пым утын езыыхъэрэм ясатырэ ахэхъан шлошлыгъ клалэм, ау

нэмыкълэу хъугъэ. Темыр-Кавказ дзэ округым ия 50-рэ шхончэо полк ащэрэ зэолхэм ахэфагъ. Мэзэ заулам къыкълэ ахэм егъэджен лэфтхъабзэхэр афызэхашагъэх, артиллерием нэлуасэ фашыгъэх.

Дзэкълэплхэм арагъэгъотыгъэ шлэныгъэхэр зауплэкълужхэм ыуж заом ащэных ашлэшэу хульфыгъэхэм загъэхъазырыщтыгъэ, ау командирхэр гузажъоштыгъэхэп. А уахътэм пиыр тикълэ шхъалэу Москва къэсыгъагъ.

Златоуст дэт заводым Мэсхъудэ зыхэтыгъэ дзэкълэплхэр ащагъэх. Фронтым щырящыкълэгъэ техникхэр мыщ шашыщтыгъэ. Слесарьхэм Мэсхъудэ пащэ афашыгъэу, чэци мафи гъэпсэф ямылэу адрэ

цыфхэу лутхэм афэдэу мыщ шылажъэщтыгъэх. лэфэу ашлэрэм мэхъанэу къэралыгъомкълэ илэр Мэсхъудэ къыгурылоштыгъэми, заом лашэр ылыгъэу зэрэхэмылажъэрэм гупсэфыгъо къыритыщтыгъэп. Заводым ипашэхэм, командирхэм пчъагъэрэ ялэулыгъ фронтым агъэкълэу, гухэлэу ышлыгъэри къыдэхъугъ.

Шхъахъумэдэ апэрэу Москва дэжъ заом щыхэлэжъагъ. Ащыгъом артиллерие разведкэм иотделение ар командирэу илагъ. Клымэфэ лыгъу-лыстым а чыплэхэм зэошхэхэр ащыкълэуагъэх. Къалэхэу Можайскэрэ Калугэрэ шхъафит зышлыгъэхэм Мэсхъудэ ахэтыгъ. Разведкэм ылэныкълэ хэмыукоу пшъэрылэу къы-

фагъэуцугъэхэр ыгъэацкълэщтыгъэх. Пым илэхэхэр зыдэщытхэр зэригъашлэти, етланэ ахэр къагъаоштыгъэх. Ащ нэмыкълэу пым ичылэплэхэм арыхъэхэти «бзэгъу» къащэщтыгъэ.

Джащ фэдэу «бзэгъу» къау-бытыгъэу къащэзэ, нэмыц часовоим къышлагъэх. Мэсхъудэрэ нэмыцымрэ зэбэнхэу рагъэжъагъ. Мыщ дэжъым разведчикэу игъусэхэр къэсыхи, нэмыцыр экълэцлэпхи гъэрэу къыздащыгъ. Зэбэнхэ зэхъум нэмыц клалэм къылэпиутыгъэгъэ чаныр Мэсхъудэ ядэжъ къыз-дихъыжыгъагъ. Ар шъэжъые къызырэкълэу щытыгъэп, дышъэпс егъэшъогагъ. Пым утын рихы

къэси, ащ хэупкълэгъэхэр фишлыщтыгъэх.

Шхъахъумэдэ Мэсхъудэ зэо лыыгъачъэм лыгъэшхо хэлэу щызэуагъ, ладжи ынэ клэкылгъ. Ыпсэ емыблэжъэу ичылэу гупсэ къыухъумагъ. Лыгъэу зэрихъагъэм ишыхъатэу Щытхъум иорденхэр, медалэу «За оборону Ленинграда» зыфилохэрэр къыфагъэшъошагъэх. Щылэныгъэ дахэ кыкълэу. Икьоджэгъухэм ащ ыцлэ агъэлаплэ. Пэнэхэс иурамхэм ащыщ ыцлэ фаусыгъ, гурыт еджаплэм имузей Мэсхъудэ фэгъэхъыгъэ къэгъэлэжъон къыщыфызэ-луахыгъ.

ХЪУЩТ Щэбан.

АДЫГЭ ГУЩЫПЭЖЪХЭР

«Зымы уимылуатэми...»

(Къызыкълэлыкълорэр мэлылфэгъум и 26-м къыдэкълэгъэ номерым ит).

Укълор лущхыпцыкълэ, ащ фэдэ хъун ымылэкълэщтэу къыщыхъугъэти, иныбджэгъу еуи ыуыкълэ. Игъусэу къуаджэм къызэрэдэкълэгъэхэр зылыгъэгъэхэр ежъ ыуыкълэклэ къе-мыгуцэфэнхэм пае шыпллэм къыдильхы, иныбджэгъу ихъадэ къуаджэм къыхъыжыгъ. Гъэбыллыгъэкълэ зыгорэ къеуи ыуыкълэгу, зыгу къыфэмышлу горэн фаеу ары ылуагъэр. Иныбджэгъу «къызэрауыкълэгъэр» ыгу хэкълэу ащ ишъузи, къоджэдэхэми къащигъэхъуным пыллыгъ. Афэмыгъэлэсэу гыклаеу ыгъэгъ. Къыпчыщтыгъэри багъэ.

Бзылфыгъэ ныбжыкълэ дахэу шъузабэу къэнагъэр лъэшэу ыгу рехъэу рилокълэу къыублагъ. Адрэри псэогъу имылэным ыныбжъ нэсыгъэпти, илэ иныбджэгъугъэм теплъэшлу илэти, псэогъу фэхъугъ. Ллым бзылфыгъэр лъэшэу ыгу рехъыти, фэдэгъу дэдагъ, лэпызмэ ыуыкълэным тешыныхъэу зыфалорэм фэдагъ. Шъузыми имыджагъоу къыщигъэхъуштыгъ. Зызэкълэгухэм ыуж илъэсым ехъу тешлагъэу ишъузи зыдищи мэкъур къаулагъунэу мэкъухашъом лпыр кълугъэ. Щэджэгъуашхэ ашлэу лпымрэ шъузымрэ щысыгъэх жыбгъэм къырихъыжыгъэ тэтэрконыр чэрэгъузэ апашъхъэ къызырелъасэм. Ар зельэгъум, лпыр къэщыгъ.

— Сыда уздэхъащыгъэр? — къеупчылгъ шъузыр.

— А, игугъу пшын фэдиз икьурэп, мы тэтэрконым зы-

горэ сыгу къыгъэкълэжыгъэш ары, — ылуагъ ллым, мэхъанэ хъатэ римытэу шъузым къыщигъэхъуным пае.

Шъузыми аукодыеу илэ зэрэмыщыгъэр къышлагъэ фэдэу зыкълэфигъэгъусагъ:

— Сэрклэ шъэф уил, ара? Сэ къызэрэсщыхъуштыгъэр...

Шъузыр шлу къелэгъоу къыщигъэхъоу къыфэдэгъути, хъуштыр зыхъугъахэкълэ джы къыфигъэгъуным щыгугъи, илэ зэриуыкълэгъэр, тэтэрконым фэгъэхъыгъэу ащ къырилогъагъэр ллым къылотагъ. А чыплэм шъузым ащ фэгъэхъыгъэу зыгушыи къылуагъэп, ау къуаджэм къызэкълэжхэм илахыплхэм хъугъэр ариуати, шлу дэдэ ылыгъэгъуштыгъэ иллыгъэр зыуыкълэгъэр ащ клэламыгъэкълэжымы дунайкълэ ахъэртклэ зэрэфэмырээщтыр ариуагъ. Адрэхэми шъузым шлоигъор фэгъэкълэагъ.

Ары а гушылэжъыр адыгэхэм ахэлъ хъуным лъапсэ фэхъугъэу алорэр.

«Бэрэ плэми...»

«Бэрэ плэми,
Кълэмыкълэ гъаблэ».

А гушылэжъым къыкълэры шъыпкъэм щызэнэкълэжхэу бэрэ къыхэкълэ. Зыхэм ало а гушылэжъым имэхъанэ лэжыгъэм епхыгъэу, лэжыгъэр бэрэ плэжыгъэми, къыкълэкълэры макълэ нэмылэмэ, гъаблэ къыкълэ-лыкълэщтэу къырагъэкълэгуэ. Нэмыкълэ хэм а гушылэжъым имэ-

хъанэ къырагъэкълэры нэмыкълэ, зыгорэ пшлоигъо дэдэу, къыбдэхъуным укълэжъоу бэрэ къэплагъэми, къыбдэмыхъу нэмылэмэ, пклэнчъэу ары. Ащ фэдэу имэхъанэкълэ зыщызэнэкълэжхэрэ нэмыкълэ гушылэжхэри щылэх. Ащ фэдэ, гушылэм пае, «Шлу шли, псым хадз» зыфило-рэр. Зырызхэм алоу зэхэпхыщт: «Сыда шлоу пшлагъэр псым зыкълэжбдзэн фаер? Псым хабдзэрэп бгыотыжынып, ыхышты!» Ащ фэдэ «Ер къызэрэкълэрыр клэнклэ зан» зыфилорэ адыгэ гушылэжъыри. Ащ имэхъанэ лылысэгъуаеу алоуи зэхэпхыщт.

Ащ фэдэ зырызхэм уарехы-лэмэ, джыри къыкълэсэлотыкълэжы, адыгэ гушылэжхэр псыхъагъэх, мэхъанэ куу акълэулыт. Сыд яплэлэн мыщ фэдэ гушылэжхэм: «Чэтэ члэгъым «нан» цымылож», «Жыбгъэ къеми-пщэу кьурэ сысырэн», «Чатэм пиупкълэрыр мэкълэжы, жэм пиупкълэрыр кълэжырэп», «Шхъэм акълэ имылымэ, лпыр мэу-лэу», «Зы шхъэ нахы шхъы-ты», «Пхъэчэе нэкълэ утэ-мэ, мэкъэшхо пэуыкълэ», «Уш-тэу пкъош къырамыгъэкълэ, икълэ-гъахэ зыхъукълэ укълэмылэж», нэмыкълэбэми.

Ау гухэкълэры ныбжыкълэу къы-клэхъухъэхэрэм адыгэ гушы-лэжхэр зышлэу ахэтыр макълэ зэрэхъугъэр ары. Ар анахъэу къызыхэкълэрыр адыгабзэкълэ къыдэкълэры тхылхэм яджэрэм къызэрэащыкълэрыр ары. Ныбжыкълэхэм афэгъэхъыгъэмэ, адыгабзэкълэ къыдэкълэры тхылхэм яджэу къэбгыотыщтыр зырыз дэдэ, ялэпкъыбзэ ашлокълэ, урысыбзэр нахъ къаштэ. Ащ ны-тыхэми, еджаплэхэм адыгабзэр щызыгъэхъырэ клэлэ-егъаджэхэми ямысагъэ хэлъ. Ны ныбжыкълэхэм джыри ахэ-тых зэгорэм Пшызэ уикълэмы

адыгабзэр мэкълэжыгъэу зэра-лоштыгъэм дихъыхъэхэр, уры-сыбзэр дэгъоу ялфыгъэхэм ашлэмэ, еджэгъэшхо хъуштыгъэу къызыщыхъухэрэ, яни яти ады-гэхэми, яклалэхэм адыгабзэкълэ адэмыгушылэхэрэ. Ар анахъэу зэплэгъушлэщтыр къалэхэм адэхэр ары. Ахэм яклалэхэм бэу къахэкълэ адыгабзэкълэ мыгу-щылэхэрэ. Къуаджэм шыпсэ-ухэрэми адыгабзэр зыхъэтэ-пэмыхъэу ахэтыр макълэп. Ар нафэ къыпфэхъу радиомкълэ къэ-гушылэхэ, телевизорыми къы-гъэлэагъохэ зыхъукълэ. Адыгэбзэ гушылэхэмрэ урысыбзэмрэ зэ-хэпхъагъэу къэгъушылэх.

Бэ зыплэн нэмыкълэбзэхэм къахэкълэгъэ гушылэхэр хэмыт-хэу. Адыгабзэми ар къэхъу-ллагъ, ыпэкълэ зэрэтимылагъэм къыхэкълэу гушылэу хэт хъугъэр макълэп. Ахэм янахыбэр ады-габзэкълэ къэплон плэкълэщтыр, ау дэир адыгэбзэ къабзэкълэ къэплон плэкълэщтыр урысыб-зэкълэ къалоу бэрэ зэрэзэхэп-хырэ ары. Гушылэм пае, «гъэт-хэ лэжыгъэ хэлъхъаныр едгъэ-жъагъ» алоным ычылэклэ «ве-сенний север едгъэжъагъ» ало.

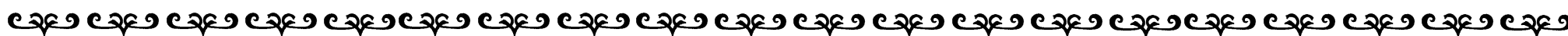
Бэ зэфэшъафэбзэ пшлэныр дэгъу. Цыфым ишлэныгъэ ащ къегъэбаи. Урысыбзэр тызшы-псээрэ Урысыем икьэралы-гуабызэш, ари дэгъоу пшлэмэ, дэеп. Ау ны зырызхэм ялфы-гъэхэм урысыбзэр дэгъоу ашлэ-мэ, еджэгъэшхо хъуштыгъэу къа-зэрэщыхъурэр хэуконыгъ. Зы лэныкълэклэ, адыгабзэр дэгъоу зышлэщтыгъэхэу, цыф гъэсэгъ-шхо хъугъэхэу, зыцлэ лъагъэу алэтыгъэу тилэр макълэп. Ащ да-кълэу нэмыкълэ лэныкълэуи къы-дэлъытэгъэн фае. Ныбжыкълэ-хэм сэнэхъатэу къыхахыщтыр къэшлэгъуае. Адыгабзэ дэгъоу амышлэмэ, гушылэм пае, ады-габзэкълэ къыдэкълэхэрэ гъэзе-тым, журналым, Адыгэ радиом,

телевидением, Адыгэ театрэм лэф ащашлэн алэахыштытэп. Адыгэ тхакълэ ухъунми адыга-бзэр дэгъоу пшлэныр ищыкълэгъ. Нэмыкълэу адыгабзэр зыщыкълэ-гъэ шъыпкъэу къэплон плэкълэщтыр макълэп. Адыгэ пшъэ-шъэ е клэлэ оредыломи адыга-бзэ ышлэн фаеба! Ауужып-къэм, культурэмкълэ Адыгэ Рес-публикэм и Министерствэ, ащ илофышлэхэм янахыбэми, адыгабзэр дэгъоу ашлэн фае. Нэужым бэмэ яхэуконыгъэ къагурэлэжы, «а!» аложы, ау «шышъхъэр зыблэгъэкълэхэрэм шыкълэу улэзлэбэжыкълэ» къып-фэубытыжыштытэп. Ар къагуры-лоу ны-тыхэу адыгабзэр зыхъэ-тэпэмыхъэм ялфыгъэхэм ялэпкъыбзэ арагъэшлэным мэхъанэ икьу ратымэ, нэужым зэрэкълэгушлуужыштытэп сицыхъэ-телъ.

Тильэпкъ узэрыгушхон фэе лэпкъ. Ижыкълэ хэгъэгъу зэфэшъафхэм къарыкълэу цыф гъэсагъэхэу, зекълэжэу къытх-хъэщтыгъэхэм тильэпкъ «чер-кескълэ» еджэхэзэ, шлугъэу, дэ-хъагъэу тхалэагъоштыгъэу къат-хыжыгъэу щылэр макълэп. Ана-хъэу хагъэунафыкълэгъэхэр ти-хульфыгъэхэм ялэблэнагъ, пкъы ищыгъэ дахэ зэрялэр, тижыхэр зэрэкълэушлэхэр, тибзылфыгъэхэм лэдэб зэра-хэлпыр, зэрэдэхэ дэдэхэр ары. Адыгэхэм (черкесхэм) нахъ цыф лэпкъ дахэ щымылэу къэзытхыжыгъэхэри щылэх.

Арышъ, джыри зэ къэсэлэ-жы, тильэпкъ узэрыгушхон фэе лэпкъ, ау шлэныгъэлэжхэм къалоу бэрэ зэхэпхыщт бзэр зыкълэдырэм лэпкъыри зэрэ-щымылэжыштыр. Тильэпкъы-нэу тыфаемэ, тыбзэ тэжъу-гъэгъэлэплэ, члэтымынэным зэ-клэми тыпыжъугъэлъ.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.
Тхакълэ.

Искусствэр — тибаныгъ

Мэлылфэгъум и 25 — 26-м республикэ фестивалэу искусствэхэмкIэ колледжэу У. Тхьабысымэм ыцIэ зыхьырым щыкIуагъэр бэрэ шIукIэ тыгу къэдгъэкIыжьышт. Адыгэ Республикэм икомпозиторхэм аусыгъэ произведенихэр зэхыхэм щыжъынчыгъэх.

Тиорэдхэр агъэжъынчых

Адыгэ Республикэм культу-ремкIэ и Министерствэ, Адыгеим икомпозиторхэм я Союз, республикэм искусствэхэмкIэ иколледж я III-у зэхашэгъэ фестивалыр академическэ музыкальнэ искусствэр къэухъумэгъэным, хэхьоныгъэхэр ышIынхэмкIэ амалышIухэр гъэфедэгъэнхэм фэгъэхьыгъагъ. Жюрим пэщэныгъэ ды-

зезыхьагъэу, Адыгеим икомпозиторхэм я Союз итхьаматэу Къэгъээжъ Байзэт зэфэхьысыж зэхыхэм кызырэщилуагъэу, тикомпозиторхэм произведение дэгъухэр аусыгъэх, ахэр цыфхэм алъызыгъэлэсын зылгъэкIышт артистхэр, еджакохэр тилэх.

Апэрэ чIыплэр кыдэзыхыгъэхэм, щытхьуцIэхэр зыфагъэшъо-

шагъэхэм ащышых Даур Джэнэт, Даниил Гаркуновыр, Щэлбай Дамир, Хьасанэкъо Бэлэ, Быжъ Даринэ, Цышэ Зарэ, Лъэцэр Риммэ, ХьакIэцIыкIу Майе, нэмыкIхэри.

Сурэтым итхэр: **жюрим хэтыгъэхэмрэ фестивалым щытхьуцIэхэр кыщыдэзыхыгъэхэмрэ.**

Футбол

Пчъагъэм кьеушыхьаты

«Краснодар-2» Краснодар — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 1:1.
Мэлылфэгъум и 25-м Краснодар щызэдешлагъэх.
Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр:
Комличенко — 15,
«Краснодар-2», Маренич — 30, «Зэкъошныгъ».

«Краснодар-2-р» апэрэ чIыплэхэм якъыдэхын фэбанэ. Пчъагъэр зэфэдэу ешIэгъур зэраухыгъэм кыхэдгъэщырэр «Зэкъошныгъэм» иешIакIэ зэрэхигъахьорэр ары.

ЗЭУКIЭГЪУХЭР

«Черноморец» — «Астрахань» — 2:0, «Афипс» — «МэщыкIу» — 1:0, «Алания» — «Терек-2» — 1:0, «Биолог» — «Спартак» — 0:2, СКА — МИТОС — 3:0, «Ангушт» — «Динамо» — 0:0.
«Спартак» Налщык зэкIэми апэ ит.

ЖьоныгъуакIэм и 3-м «Зэкъошныгъэр» «Афыпсым» Мыекъуапэ щыIукIэшт.

Дзюдо

Якъулайныгъэ ауплъэкIу

Адыгэ быракъым и Мафэ фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъу дзюдомкIэ Мыекъуапэ щыкIуагъ. Республикэм апэрэ чIыплэр кыщыдэхыгъэнымкIэ илъэс 18-м зыныбжъ къехъугъэхэр бэнэплэ алырэгъум щызэIукиагъэх.

— Зэнэкъокъум хэлэжъагъэхэм якъулайныгъэ зэрэхагъахьорэр къагъэлъэгъуагъ, — кытилуагъ Адыгэ Республикэм дзюдомкIэ ихэшыпыкIыгъэ командэ итренер-шхьалэу, Адыгеим изаслуженнэ тренерэу Бастэ Сэлымэ. — Тиспортсменхэр гъогу чыжъэ зытэхэхэкIэ адыгэ быракъыр зыдаштэ, зэлукIэгъухэм ащагъэбыбатэ. Гъэхьагъэ зышыгъэхэр быракъым ычIэгъ чIэтхэу нэпэепл сурэтхэр атырахых.

МэфэкI зэхыхъэу Мыекъуапэ щызэхашагъэм Адыгэ къралыгъо университетым истудентхэр, физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ и Институт шеджэхэрэр чанэу хэлэжъагъэх.

Яонтэгъугъэхэм ялпыгыгъэу апэрэ чIыплэхэр кыдэзыхыгъэхэм шьуащытэгъэгъуазэ: Куржъ Тимур, кг 60, Фиапщэ Астемир, кг 66-рэ, Эдуард Султанбеков, кг 73-рэ, Тулпэрэ Айдэмыр, кг 81-рэ, Владимир Ингушев, кг 90-рэ, Нэ-

щэмыкIо Марат, кг 100, Хьакурынэ Хьазрэт, кг 100-м къехъу, онтэгъугъэ зэфэшхьаф зилэмэ якуп, Хьакурынэ Хьазрэт.

ЖьоныгъуакIэм и 20 — 23-м Къыблэм изэнэкъокъоу дзюдомкIэ зэхашэгъым тибэнакохэм зыфагъэхьазыры.

КIэлэеджаклохэм язэнэкъокъухэр

«Президент зэлукIэгъухэр»

Хэгъэгъу ззошхом Теклоныгъэр кызыщыдахахыгъэр илъэс 71-рэ зэрэхъурэм ехьылагъэу «Президент зэлукIэгъухэр» зыфиорэ спорт зэнэкъокъухэр кIэлэеджаклохэм азыфагу щызэхашагъэх. Я 6-рэ классхэм арыс еджаклохэм якомандэхэр теклоныгъэм фэбзнагъэх.

Едзыгъуи 4-м купхэр щызэнэкъокъугъэх. 2002 — 2004-рэ илъэсхэм къэхъугъэхэр зыщыпсэухэрэм ялпыгыгъэу зэлукIэгъухэм ахэлэжъагъэх. Къалэхэм ащышхэм якомандэ пэпчъ нэбгырэ 18 хэтыгъ, къоджэ командэхэр нэбгырэ бгъурыбгъу хьуштыгъэх.

«Егъэжъэплэ чэфхэр» зыфиорэ зэнэкъокъум кIэлэеджаклохэр щызэлукIагъэх. Къэлапчъэх, шарышхор гъэпшыгъэу, Iэгуаор зэлэпыхьэзэ анахь псынклэу зызыгъа-зэхэрэм, къэчъагъэхэм ялэпэлэсэныгъэ къагъэлъэгъуагъ. Пчыпэжъыер (дартс) пхъэмбгъум хасагъ, баскетбол цыкIу ешлагъэх.

Къалэхэр

Къалэхэм якомандэхэм язэлукIэгъухэм Мыекъуапэ ия 19-рэ колледж теклоныгъэр кыщыдыхыгъ. Инэм ия 25-рэ гурьт еджа-

плэ икIэлэеджаклохэр ятIонэрэх, Адыгэкъалэ щыщхэр ящэнэрэх.

Къуаджэхэр

Теуцожь районимкIэ Пэнэжыкьуае иеджаклохэм апэрэ чIыплэр афагъэшъошагъ. Кошхьэблэ районимкIэ псэуплэу Натырбые щыщхэр ятIонэрэх, Шэуджэн районимкIэу Тихоновым кыкIыгъэхэр ящэнэрэх.

— КIэлэеджаклохэр республикэ стадионэу «Зэкъошныгъэм», Адыгэ къралыгъо университетым ащызэнэкъокъугъэх. Спорт лъэпкъ зэфэшхьафхэмкIэ зэлукIэгъухэр тапэки зэхэтщэштых, — кытилуагъ Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет иотдел ипашэу Сергей Кузнецовым.

Сурэтыр зэнэкъокъум кыщытетхыгъ.

Нэклубгор
зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбый.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэхьыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыхэщыIэр:

385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:

52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретары:

52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлгы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэлары-
шIапл, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчъагъэр
5063

Индексхэр
52161
52162
Зак. 195

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор
шхьалэр
Дэргэ Т.И.

Редактор
шхьалэм иапэрэ
гуадзэр
МэщIэкъо С.А.

Редактор шхьалэм
игуадзэр —
пшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретары
Хьурмэ Хь.Хь.